

2. Мовчан А.В. Модель підготовки фахівців у галузі інформаційних технологій для органів Національної поліції України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 4. С. 149–161.

Моторигіна Марина Геннадіївна,
асистент кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук

ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

25.03.2021 року набрав чинності Закон України від 28.01.2021 року № 1150-IX «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон № 1150-IX). Документ визначає правові основи організації та діяльності Бюро економічної безпеки України (далі – Бюро), яке створюється як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави (ч. 1 ст. 1 Закону №1150-IX).

На даний час на законодавчому рівні триває підготовка відповідних проектів щодо запровадження діяльності Бюро, тобто імплементації норм Закону № 1150-IX. Зокрема, 03.02.2021 року Верховна Рада України підтримала у першому читанні законопроект № 3959-1 від 25.08.2020 року про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро. Відповідно до цього законопроекту ч. 3 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України повинна бути викладена в наступній редакції:

«3. Детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 199, 204, 205¹, 206, 212, 212¹, 218¹, 219, 220¹, 220², 222, 222¹, 222², 223¹, 223², 224, 229, 231, 232, 232¹, 232², 233 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 206², 210, 211 Кримінального кодексу України, у разі якщо розслідування таких кримінальних правопорушень не віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Якщо під час розслідування зазначених кримінальних правопорушень встановлені кримінальні правопорушення, передбачені статтями 192, 200, 216, 358, 366 КК України, вчинені особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані з кримінальними правопорушеннями, вчиненими особою, щодо якої здійснюється досудове розслідування, такі правопорушення розслідуються детективами органів Бюро економічної безпеки України».

Варто зазначити, що за даними Офісу генерального прокурора органами податкової міліції за 2020 рік зареєстровано 2078 кримінальних проваджень, з них 802 за ст. 212 КК України («Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів»)). Викладене свідчить про те, що одноосібне вирішення питань щодо документування та проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтею 212 КК України, призведе до виникнення значного корупційного ризику. Крім того, на наше переконання, ризику протиправного впливу на бізнес, які Уряд України намагається мінімізувати, лише збільшаться.

Слід також відмітити, що в Законі № 1150-IX є норми, які прибирають економічне спрямування діяльності Служби безпеки України (далі – СБУ). Поряд із цим, законопроектом № 3196 серед завдань СБУ є здійснення контррозвідального захисту об'єктів критичної інфраструктури, а також контррозвідальний захист економічного добробуту України від впливу служб іноземних держав, іноземних підприємств, організацій та установ.

Крім того, у підслідності органів безпеки залишаються злочини, передбачені ст. 110² КК України («Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України»), а також ст. 258⁵ КК України («Фінансування тероризму»).

Варто вказати, що після введення в дію Закону № 1150-IX незмінним є і алгоритм дій при виявленні співробітниками СБУ кримінальних правопорушень, підслідних іншим правоохоронним органам. Працівники підрозділів контррозвідального захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки, які виявляють факти кримінальних правопорушень, передають їх для реєстрації кримінальних проваджень в інші правоохоронні органи, й при цьому можуть здійснювати певний оперативний супровід кримінальних проваджень. Самостійна реєстрація та подальше досудове слідство у злочинах, які не підслідні СБУ, але стосуються певної економічної сфери, можливе лише в разі визначення підслідності прокурором. Але це скоріше виняток, ніж правило, і відбувається за наявності інших епізодів, підслідних СБУ, адже порушення правил підслідності має наслідком недопустимість отриманих доказів. Викладене свідчить, що органи безпеки продовжать відстежувати оперативну обстановку за визначеними напрямками у сфері економічної безпеки та захисту критичної інфраструктури держави.

Враховуючи зазначене, вважаємо за необхідне реалізувати заходи із запровадження дієвих механізмів кооперації між СБУ та Бюро та створення відповідного Центру обміну інформацією, що на нашу думку, є одним з перспективних шляхів удосконалення діяльності з попередження, виявлення, документування та розслідування злочинів. Обмін оперативно-розшуковою, оперативно-довідковою, криміналістичною, а також архівною інформацією, що міститься в централізованих, обласних та інших банках даних правоохоронних органів, шляхом використання

можливостей відповідного Центру обміну інформацією, сприятиме активізації службової діяльності взаємодіючих сторін та покращенню її якості складової.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що СБУ та Бюро є органами, які взаємодоповнюють правоохоронні функції одне одного у сфері захисту та зміцнення економічного потенціалу країни. Поряд з концентрацією кожного з зазначених органів на своїх пріоритетних завданнях їх взаємодія забезпечить створення дієвої системи постійного моніторингу тенденцій розвитку оперативної обстановки в нашій державі та вжиття заходів адекватних гостроті криміногенної ситуації в економічній сфері.

Радутний Олександр Едуардович,
доцент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук

ЗМІНИ, НА ЯКІ ЧЕКАЄ ЗАКОНОДАВЧЕ ФОРМУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Істотні перемини практично у всіх сферах соціальних відносин вимагають відповідного реагування з боку законодавця, в тому числі в галузі охорони господарської діяльності від суспільно небезпечних посягань. Такі зміни можуть мати своїм вектором три основні напрямки: 1) декриміналізація діянь, які передбачені Розділом VII Особливої частини КК України та втратили свою актуальність; 2) вдосконалення чинних кримінально-правових норм; 3) криміналізація нових форм суспільно-небезпечної поведінки.

Вбачаються підстави сформулювати наступні пропозиції.

1. Виключити голографічний захисний елемент з переліку за ст. 199 КК України, адже має місце неприпустиме дублювання кримінальної відповідальності за ст. 199, 216 КК України щодо вказаного предмету кримінального правопорушення, в тому числі за такими формами об'єктивної сторони, як незаконні виготовлення, збут та інші альтернативні форми протиправної поведінки.

2. Повернути відповідальність за товарну контрабанду за ст. 201 КК України шляхом доповнення переліку її предметів формулюванням «товарів, валюти або валютних цінностей у значному, великому або особливо великому розмірі», щодо дозволить акцентувати на основній суспільно негативній спрямованості зазначеного явища та уникнути дріб'язкової деталізації стосовно інших предметів кримінальних правопорушень, зокрема, лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України (ст. 201-1 КК України), бурштину, валюти та валютних цінностей тощо.